

Pravo na privatnost i sloboda izražavanja

PRESUDE EVROPSKOG
SUDA ZA LJUDSKA
PRAVA
(2018–2019)

BILTEN 3

Pravo na privatnost i sloboda izražavanja

PRESUDE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

(2018-2019)

BILTEN 3

Izdavač

Akcija za ljudska prava

Human Rights Action (HRA)

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 130/VII

81 000 Podgorica, Crna Gora

Tel: 020/232 348, 232/358; Fax: 020/232 122

hra@t-com.me

www.hraction.org

Za izdavača

Tea Gorjanc-Prelević

Autor

Peter Noorlander

Uredila

Tea Gorjanc-Prelević

Prevod

Alisa Radić

Lektura i korektura

Nađa Durković

Prelom i dizajn

Artbuk doo

Podgorica, septembar 2022.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Embassy of Switzerland to the Republic of Serbia
and to Montenegro**

Bilten je pripremljen u okviru projekta „Suzbijanje govora mržnje – evropski standardi i praksa” koji finansira Ambasada Švajcarske Konfederacije u Beogradu. Sadržaj ovog biltena ne odražava nužno stavove donatora i za njega je isključivo odgovorna Akcija za ljudska prava.

Sadržaj

Uvod.....	6
Glavni predmeti	7
Big Brother Watch i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Centrum för Rättvisa protiv Švedske	7
Standard Verlagsgesellschaft Mbh protiv Austrije (br. 3).....	10
Ostali predmeti od značaja.....	13
Behar i Gutman protiv Bugarske i Budinova i Chaprazov protiv Bugarske	13
Biancardi protiv Italije.....	14
I.V.Ț. protiv Rumunije	15
OOO Memo protiv Rusije	17
Mesić protiv Hrvatske	18
Oganezova protiv Jermenije	19
Simić protiv Bosne i Hercegovine	21
Ostale odluke i presude.....	22
L. B. protiv Mađarske	22
Société Éditrice de Mediapart i drugi protiv Francuske	22
Dickinson protiv Turske	22

Bon protiv Hrvatske	22
Matalas protiv Grčke	23
Sedletska protiv Ukrajine.....	23
Akdeniz i drugi protiv Turske.....	23
Milosavljević protiv Srbije.....	23
Udruženje ACCEPT i drugi protiv Rumunije	24
Hájovský protiv Slovačke	24
Sociedade Independente de Comunicação protiv Portugalije	24
Volodina protiv Rusije (br. 2).....	24
Milosavljević protiv Srbije (br. 2).....	25
Udruženje novinara-istraživača za bezbjednost u uređivanju novina i Sanduța protiv Republike Moldavije	25
M. L. protiv Slovačke	25
Staniszewski protiv Poljske	26
Vedat Şorli protiv Turske.....	26
Țiriac protiv Rumunije.....	26
Samoylova protiv Rusije	26
Freitas Rangel protiv Portugalije	27
Ghimpu i drugi protiv Republike Moldavije	27

Regional Air Services S.R.L. i Ivascu protiv Rumunije	27
Straistă protiv Moldavije.....	27
Śliwczyński i Szternel protiv Poljske.....	28
Kostova i Apostolov protiv Sjeverne Makedonije	28
Mediengruppe Österreich GmbH protiv Austrije.....	28
Krysztofiak protiv Poljske.....	28
Pretorian protiv Rumunije.....	29
ZAO Informatsionnoye Agentstvo Rosbalt protiv Rusije	29
Patrício Monteiro Telo de Abreu protiv Portugalije.....	29
Ponta protiv Rumunije	29
Azadliq i Zayidov protiv Azerbejdžana	30
Drousiotis protiv Kipra.....	30

Uvod

Treći bilten koji Akcija za ljudska prava objavljuje ove 2022. godine sadrži najbitnije presude o pravu na privatnost i slobodi izražavanja, koje je Evropski sud za ljudska prava donio od početka 2021. do septembra 2022. godine. Podrobnije su prikazane presude kojima su uspostavljeni novi standardi ili su razvijeni postojeći, kao i one koje su posebno zanimljive za Crnu Goru, Srbiju, Hrvatsku, Sloveniju i Bosnu i Hercegovinu.

Detaljnije su obrađena dva slučaja, u kojima su postavljeni novi standardi za zaštitu slobode izražavanja. Prvi slučaj – *Big Brother Watch i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Centrum för Rättvisa protiv Švedske* – odnosi se zapravo na dvije presude o uticaju koji široko presretanje elektronskih komunikacija od strane obavještajnih agencija ima pravo na poštovanje privatnog života, kao i pravo na slobodu izražavanja novinara, posebno kada je riječ o zaštiti povjerljivog novinarskog materijala. Predmet *Big Brother Watch* pokrenut je kao odgovor na otkrića uzbunjivača i bivšeg službenika Agencije za nacionalnu bezbjednost SAD (NSA) Edwarda Snoudena (*Edward Snowden*), dok je predmet protiv Švedske pokrenut ranije. Evropski sud je u oba predmeta raspravljao o mjerama zaštite koje treba uspostaviti, da bi ta vrsta presretanja bila opravdana prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima. Drugi predmet – *Standard Verlagsgesellschaft MbH. protiv Austrije (br. 3)* – odnosi se na pitanje da li internet stranica, kada joj se naloži da otkrije identitet onih koji su ostavili klevetničke ili druge nezakonite komentare, može da se pozove na pravo korisnika stranice da ostanu anonimni.

Osim pomenutih glavnih predmeta, Bilten sadrži i sažet prikaz sedam presuda, kojima se dodatno pojašnjavaju evropski standardi vezani za pravo na slobodu izražavanja. U njima će biti riječi o homofobičnom i etničkom govoru mržnje, tzv. pravu na zaborav, pravu na privatnost maloljetnika i da li oni mogu da se intervjuišu za potrebe televizijskih emisija, o sarkastičnim komentarima advokata tokom sudske postupke, kleveti koju su počinili istaknuti političari, kao i o tome da li državnim organima treba dozvoliti da podnose tužbe za klevetu.

Na kraju, tu su i veoma kratki sažeci 34 presude i odluke, koje su donijete tokom ovog perioda, a tiču se prava na privatnost i slobodu izražavanja, iako se njima ne uspostavljaju novi standardi, niti se pojašnjavaju oni koji već postoje.

Glavni predmeti

Big Brother Watch i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Centrum för Rättvisa protiv Švedske^(link)

Predstavka br. 58170/13, 62322/14, 24960/15 (predmet *Big Brother Watch*) i 35252/08 (predmet *Centrum för Rättvisa*), o oba predmeta odlučeno 25. maja 2021. godine

Tajni nadzor nad novinarima, aktivistima i drugima nije sadržao dovoljno mjera za zaštitu od zloupotreba i zbog toga je prekršeno pravo na poštovanje privatnog života i pravo na slobodu izražavanja.

Ključna riječ: tajni nadzor

Činjenice

Radilo se o dva predmeta koji su se bavili sličnim pitanjem. Predmet *Big Brother Watch* ticao se predstavke grupe nevladinih organizacija i pojedinaca, uključujući jednog novinara, kao i organizacije novinara-istraživača, koji su se požalili na to da se masovnim nadzorom elektronskih komunikacija u Velikoj Britaniji krši pravo na poštovanje privatnog života, kao i pravo na slobodu izražavanja. Predmet *Centrum för Rättvisa* odnosio se na predstavku nevladine organizacije u kojoj se tvrdilo da država – potencijalnim presretanjem poziva upućenih putem mobilnih telefona, kao i nadziranjem mobilnog internet saobraćaja – krši pravo na poštovanje privatnog života. Pritužbe su se ticale takozvanog „grupnog presretanja“, naime, na osnovu određenih kriterijuma vezanih za pretraživanje, državni organi su presretali izuzetno veliki broj komunikacija umjesto ciljanog praćenja određene organizacije ili pojedinca.

Presuda Evropskog suda za ljudska prava

Sud je utvrdio da, načelno, način na koji se uređuje masovno presretanje komunikacija, mora da obuhvati i mjere zaštite od zloupotrebe. Kako bi bio opravdan i legitiman, domaći pravni okvir treba jasno da definiše sljedeće: (1) razloge zbog kojih se može odobriti masovno presretanje komunikacije, a koje treba definisati

što je moguće preciznije; (2) okolnosti pod kojima bi mogla da se presretne komunikacija pojedinca; (3) proceduru za davanje odobrenja, što bi trebalo da uradi nezavisno tijelo, koje uz to i identifikuje jasne kriterijume; (4) procedure koje bi trebalo slijediti kada su u pitanju odabir, uvid i korišćenje presretnutog materijala; (5) stroge mjere predostrožnosti koje treba preduzeti kada se materijal prosljeđuje stranim državama ili organizacijama; (6) ograničenje trajanja presretanja, čuvanje presretnutog materijala, kao i okolnosti u kojima je takav materijal neophodno izbrisati i uništiti; (7) procedure za nadzor od strane nezavisnog organa; i (8) procedure za nezavisnu reviziju, uključujući razmatranje pritužbi.

Primjenjujući pomenute kriterijume na ova dva predmeta, Sud je u oba utvrdio povredu prava na poštovanje privatnog života iz čl. 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima. U predmetu *Centrum För Rättvisa*, utvrdio je da je pravni režim presretanja imao dva ključna nedostatka. Prvo, zakon nije zahtijevao da se – kada se podaci dijele sa stranim organizacijama – u obzir uzme privatnost pojedinca, niti se od stranih organizacija tražilo da primjenjuju bilo kakve mjere zaštite. To bi potencijalno moglo da dovede do izuzetno ozbiljnih štetnih posljedica po pojedince ili organizacije, kao i da stvori rizik od kršenja člana 8. Drugo, Sud je utvrdio da nije bilo efikasnog procesa nezavisnog preispitivanja, uključujući i pojedinačne pritužbe. U predmetu *Big Brother*, Sud je našao da postojeći režim nije zahtijevao nezavisno odobrenje, i da je propušteno da se zahtijeva da kriterijumi za selekciju budu uključeni u zahtjev za izdavanje naloga. Iako je, u odnosu na druge aspekte, režim za tajni nadzor bio dovoljan, to nije bilo dovoljno da obezbijedi adekvatnu zaštitu.

Sud je, takođe, smatrao da je režimom presretanja prekršeno pravo na poštovanje slobode izražavanja centra za istraživačko novinarstvo, kao i samog novinara, posebno u pogledu zaštite njihovih povjerljivih izvora informacija. Sud je utvrdio da je režim masovnog presretanja obavještajnim službama omogućio da povjerljivom novinarskom materijalu pristupe namjerno, korišćenjem određenih kriterijuma pretraživanja povezanih s novinarom ili novinskom organizacijom. To bi zaštitu izvora narušilo još više nego direktna naredba da se otkrije izvor. Povjerljivom novinarskom materijalu moglo se pristupiti i nenamjerno, putem „slučajnog ulova“, tokom operacije masovnog presretanja. Sud je u oba slučaja smatrao da je to moglo da bude dopušteno isključivo ako je presretanje – ili uvid u podatke, pošto bi se pokazalo da oni uključuju i novinarski materijal – odobrio sudija ili neko drugo nezavisno tijelo koje bi moglo da utvrdi da li su čuvanje podataka i uvid u podatke bili opravdani nekim „starijim“ razlogom koji je u javnom interesu.

Konačno, Sud je smatrao da zahtjevi za razmjenu obavještajnih podataka, dostavljeni od stranih obavještajnih službi, kao što je npr. Nacionalna bezbjednosna agencija Sjedinjenih Američkih Država, moraju da imaju osnov u domaćem zakonu, i da domaći zakon mora da obezbijedi sljedeće mjere zaštite od zloupotrebe: (1) treba da postoji jasna naznaka okolnosti i uslova pod kojima takav zahtjev može da se podnese; (2) po prijemu obavještajnih podataka, moraju da postoje ograničenja kada je riječ o uvidu, korišćenju, čuvanju, prosljeđivanju, brisanju i uništavanju informacija i (3) treba da postoji efikasan nezavisan nadzor, uključujući i mogućnost podnošenja pritužbi pojedinaca. Sud se uvjerio da su ovi kriterijumi bili ispunjeni.

Komentar

Predmet Big Brother pokrenut je odmah nakon što je uzbunjivač Edvard Snouden progovorio o velikom tajnom programu nadzora koji Nacionalna bezbjednosna agencija SAD sprovodi zajedno sa britanskim, kanadskim i australijskim obavještajnim agencijama. *Dokumenta koja je objelodanio Snouden* otkrila su postojanje izuzetno širokog međunarodnog programa koji je, između ostalog, prikupljao milione mejlova, pratio mobilne telefone, „prolazio“ kroz enkripciju, i koji je korišćen za špijuniranje organizacija kao što su UNICEF i Ljekari bez granica, kao i političara, poput evropskog komesara Hoakina Almunje (*Joaquín Almunia*) i izraelskog premijera Benjamina Netanjahua (*Benjamin Netanyahu*). Presudom Evropskog suda za ljudska prava ovi programi nijesu okončani, ali se njome zatražilo da se sprovede samo pod strogim mjerama zaštite, uključujući efikasan nezavisni nadzor. Nakon te presude, Ujedinjeno Kraljevstvo je usvojilo zakone kojima su ispravljeni neki od nedostataka koje je utvrdio Sud. Što se tiče presretanja povjerljivih izvora, zakoni su u pripremi i uvedena su privremena pravila. Švedska je uvela zakone kojima su riješeni neki, ali ne i svi nedostaci, posebno kada je riječ o uvidu u podatke. Na samoj primjeni se i dalje radi. S obzirom na ekspanzijski rast onlajn aktivnosti i vjerovatnoću nadzora, važno je da se uvedu sve zaštitne mjere koje je Sud tražio.

Standard Verlagsgesellschaft Mbh protiv Austrije (br. 3)^(link)

Predstavka br. 39378/15, presuda od 7. decembra 2021. godine

Naredbom za objelodanjivanjem podataka o korisnicima prekršeno je pravo medij-ske internet stranice na slobodu izražavanja

Ključna riječ: anonimnost korisnika koji ostavljaju komentare ispod tekstova na portalima

Činjenice

Podnosilac predstavke, onlajn medijska kuća koja objavljuje vijesti i vodi foruma za diskusiju, objavila je dva članka o političarima koja su izazvala brojne negativne komentare. Jedan komentar je glasio: „Korumpirani političari-govrnari zaboravljaju, [ali] mi ne. IZBORNI DAN JE DAN ZA NAPLATU!!!!!!“, u drugom se sugerisalo da je političku stranku trebalo „zabraniti zbog njenog nacističkog preporoda koji je u toku“, dok je u trećem pisalo sljedeće: „...[da] nismo stalno pogrešno tumačili [značenje] slobode izražavanja, da je potkopavanje našeg Ustava i destabilizacija našeg oblika vladavine bilo kažnjivo, i da je [antimafijaški zakon] bar jednom bio primijenjen na ekstremno desničarsku scenu u Austriji – [H. K.] bi se smatrao jednim od najvećih kriminalaca u Drugoj Republici“. Medij je primio pritužbe u vezi sa komentarima i zatim ih obrisao, ali je odbio da otkrije identitet korisnika koji su ih napisali (korisnici su, prije nego što ostave komentar, morali kompaniji da prijave svoje podatke). Domaći sudovi su naložili otkrivanje podataka o korisnicima, navodeći da je pretežniji interes političkih stranaka i političara koji su kritikovani u komentarima u odnosu na potrebu za čuvanjem tajnosti podataka. Podnosilac predstavke se žalio Evropskom sudu za ljudska prava, tvrdeći da je ovim nalogom prekršeno njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Presuda Evropskog suda za ljudska prava

Jedno od glavnih spornih pitanja bilo je da li je pravo medija na slobodu izražavanja narušeno sudskim nalogom da otkrije identitet lica koja su ostavila komentar. Medij je tvrdio da bi one koji su ostavljali komentare trebalo tretirati kao poverljive izvore informacija. Evropski sud za ljudska prava se nije složio s ovim pristupom,

ali jeste s tim da je postojala jaka veza između komentara i članaka koje je objavila internet stranica. Sud je konstatovao da je kompanija imala vrlo aktivan forum za diskusiju, koji je podsticao korisnike da se uključe u javnu debatu. Samim tim, glavna funkcija stranice bila je širenje ideja i informacija o pitanjima koja su od javnog interesa. Nalog da se otkrije identitet njenih korisnika imao bi zastrašujući efekat na javnu debatu na forumu namijenjenom diskusiji.

Osvrćući se na pravo na anonimnost, Sud je ponovio da se tu radi o pravu koje nije apsolutno. Kao posljedica prava na slobodu izražavanja, koje može da se ograniči kada je to zakonom predviđeno i neophodno za zaštitu nekog legitimnog cilja, pod istim uslovima je moguće ograničiti i anonimnost. Time se ne umanjuje njen značaj: Sud je naveo da je anonimnost važan uslov pod kojim pojedinci mogu da komentarišu pitanja od javnog interesa, izbjegavajući pri tome odmazdu ili neželjenu pažnju. Kao takva, ona (anonimnost) promoviše slobodan protok mišljenja, ideja i informacija, i ne bi bila efikasna ako kompanija-podnosilac predstavke ne bi bila u stanju da je brani.

Nakon što je utvrdio da je nalogom da se otkriju podaci o korisnicima došlo do uplitanja u pravo medija na slobodu izražavanja, Sud je primijenio uobičajeni „trodelni test“ kako bi utvrdio da li je to uplitanje bilo opravdano. Smatrajući da je uplitanje bilo propisano zakonom radi ostvarivanja legitimnog cilja zaštite ugleda drugih lica, Sud se fokusirao na to da li je ono bilo „neophodno u demokratskom društvu“. Naveo je da sporni komentari nijesu predstavljali ni govor mržnje ni podsticanje na nasilje. Primijetio je i to da su se komentari ticali dvojice političara i jedne političke stranke, a sve u kontekstu političke debate od javnog interesa, što je u događaj unijelo visok nivo zaštite po pitanju slobode izražavanja.

Pri donošenju naloga, domaći sudovi trebalo je da naprave ravnotežu između prava na slobodu izražavanja medija i komentatora s jedne strane, i potrebe da se zaštiti ugled političara i političke stranke, s druge. Oni to nijesu učinili, te samim tim nijesu pružili nikakve razloge zbog kojih bi interesi vezani za ugled tužilaca nadmašivali interese podnosioca predstavke kada je riječ o čuvanju tajnosti identiteta korisnika foruma. Sud je naglasio da bi, iako *prima facie* ispitivanje može da bude dovoljno pri pravljenu ravnoteže u postupcima koji se odnose na otkrivanje podataka korisnika, trebalo da postoji barem nekakvo obrazloženje domaćih sudova koje bi ukazivalo na razloge za izdavanje naloga. Propustom domaćih sudova da daju to obrazloženje povrijeđeno je pravo podnosioca predstavke na slobodu izražavanja.

Napomena:

Sud je već ranije imao priliku da odluči u nekoliko predmeta koji su se ticali komentara korisnika na medijskim internet stranicama. Obično je bilo riječi o komentarima koji su bili puni mržnje ili kojima su se jasno narušavala prava drugih, dok se u ovim predmetima radilo o tome da li medijska internet stranica može da se smatra odgovornom za takve komentare. U predmetima *Delfi AS protiv Estonije* (presuda od 16. juna 2015. godine, predstavka br. 64569/09) i *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete i Index.hu Zrt protiv Mađarske* (presuda od 2. februara 2016. godine, predstavka br. 132947), Sud je utvrdio da medijske internet stranice mogu da se smatraju odgovornim za komentare korisnika ako je jasno da su oni protivzakoniti, i ako ih ne uklone u razumnom roku nakon obavještanja o njihovom postavljanju. Ova presuda tom pitanju pristupa iz drugačijeg ugla. Političari i politička stranka tražili su podatke o korisnicima kako bi protiv njih pokrenuli postupak. Internet stranica je odbila da preda te podatke, što je dovelo do rasprave o tome da li internet stranica može da se osloni na svoje pravo na slobodu izražavanja kako bi odbranila anonimnost svojih korisnika – na šta je Sud potvrdno odgovorio. Treba napomenuti da, iako je Sud na principijelnom nivou odlučio u korist zaštite podataka, u praksi nije postavio visoke zahtjeve kad je riječ o objelodanjivanju, navodeći da „za balansiranje u postupcima koji se odnose na otkrivanje podataka o korisnicima, i prima facie procjena može da bude dovoljna“.

Ostali predmeti od značaja

Behar i Gutman protiv Bugarske i Budinova i Chaprazov protiv Bugarske^(link)

Predstavka br. 29335/13 i 12567/13, 16. februar 2021. godine

Propustom da ih zaštite od govora mržnje, domaći organi povrijedili su pravo podnositelaca predstavke na poštovanje njihovog privatnog života i njihovo pravo na slobodu od diskriminacije prilikom uživanja tog prava.

Ključno pitanje: Antisemitski i antiromski govor mržnje

Ovdje se radi o dva predmeta koji su usko povezani. Podnosioci predstavki bili su etnički Jevreji i Romi koji su se požalili da je jedan lider političke stranke u dvije knjige, kao i u TV emisiji, intervjuima i govorima, izjavljivao stvari koje predstavljaju uznemiravanje i podsticanje na diskriminaciju. U komentarima su pomenuti navodni „genocid koji je počinila etnička grupa Cigana“; „ciganski teror u Bugarskoj“; „genocid nad bugarskom etničkom grupom u Bugarskoj“; „ciganske bande, pljačkaši“; „drskost ovog vidljivog ciganskog razbojništva“ i „enorman genocid nad bugarskom nacijom“. Romi su u izjavama prikazivani kao nemoralni društveni paraziti koji zloupotrebljavaju svoja prava, žive na grbači bugarske većine, neometano tu većinu podvrgavaju sistematskom nasilju i kriminalu, i za cilj imaju preuzimanje države. U antisemitskim izjavama negirao se holokaust, pominjala se navodna finansijska zavjera jevrejskog naroda koja se proširila širom svijeta, navodilo se da Jevreji sistematski pljačkaju ljude koji pripadaju drugim etničkim grupama, da će se „radovati smrti miliona hrišćana“, da su učestvovali u genocidu nad 66 miliona Rusa, i da su tokom čitave istorije nastojali da porobe druge narode. Podnosioci predstavke su tvrdili da su oni, kao pripadnici manjine o kojoj je bilo riječi, bili lično pogođeni izjavama. Domaći sudovi odbacili su njihove tužbe, tako da su se požalili Evropskom sudu za ljudska prava.

Ocjenjujući predmet u odnosu na član 8, a u vezi sa članom 14, kojim se štiti pravo na uživanje prava iz Konvencije bez diskriminacije, Sud je ponovio da su negativni stereotipi u ovim predmetima bili dovoljno ozbiljni da utiču na uživanje

prava podnosioca predstavke iz člana 8. Sud je naglasio da Jevreji i Romi predstavljaju ranjive grupe, i da su takve izjave očigledno bile ekstremno negativni stereotipi, koji su za cilj imali da ih ocrne i da prema njima izazovu predrasude i mržnju. Politicar koji je iznio pomenute komentare bio je poznata ličnost u bugarskom društvu i imao je široku publiku. Karijera mu je bila u usponu, a izjave su postajale sve glasnije. Međutim, domaći sudovi nijesu na adekvatan način ocijenili sadržaj tih njegovih izjava; umanjili su njihovu sposobnost da nekoga stigmatizuju i izazovu mržnju, gledajući na njih kao na dio legitimne debate o pitanjima od javnog značaja. Evropski sud za ljudska prava oštro se usprotivio ocjeni domaćih sudova, smatrajući da su pomenute izjave prevazišle ono što bi predstavljalo legitiman dio javne debate o etničkim odnosima i kriminalu u Bugarskoj, te da su zapravo predstavljale govor mržnje. Time što protiv ovog govora mržnje nijesu preduzeli nikakve mjere, domaći organi vlasti prekršili su prava podnosioca predstavke na poštovanje njihovog privatnog života i slobodu od diskriminacije pri uživanju tog prava.

Biancardi protiv Italije^(link)

Predstavka br. 77419/16, 25. novembar 2021. godine

Nalogom da se iz rezultata pretraživača ukloni članak o ubodu nožem u restoranu nije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

Ključno pitanje: Pravo na zaborav

Ovaj predmet se odnosio na zahtjev da se članak „deindeksira“ iz pretraživača, što znači da je medij tehničkim podacima trebalo da doda instrukciju kojom se pretraživačima nalaže da taj članak ne uključe u svoju bazu podataka. Članak se odnosio na tuču do koje je 2008. godine došlo u lokalnom restoranu i koja je rezultirala ubodom nožem. U njemu je navedeno ime restorana i umiješanih lica, kao i razne druge pojedinosti. Dvije godine kasnije, restoran i jedan od učesnika dostavili su službeno obavještenje tražeći da se članak ukloni sa interneta. Nije bilo odgovora, tako da su oni nakon toga podnijeli tužbe protiv Gugla-Italija (koji je kasnije isključen iz postupka), kao i protiv podnosioca predstavke, koji je bio glavni urednik predmetnih onlajn novina. Na naknadnom ročištu, podnosilac predstavke je naveo da je deindeksirao članak. Domaći sud je smatrao da je, tokom perioda u kojem je članak bio lako dostupan putem pretraživača, došlo do povrede prava tužioca

da čuva svoj ugled, te je dosudio odštetu. Podnosilac predstavke se žalio da mu je povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

Sud je konstatovao da se suština predmeta odnosila na činjenicu da je članak bio dugo lako dostupan i da je mogao da ga pronađe svako ko je na Guglu potražio ime lica koje je učestvovalo u ekscesu. Sud je raspravljao o značenju tehničkog izraza „deindeksiranje“, napominjući da ono predstavlja manji stepen uplitanja od brisanja članka, te je smatrao da su, zbog specifične prirode predmeta, uobičajeni kriterijumi koji se primjenjuju kada je riječ o slobodi izražavanja i zaštiti privatnosti, ovde bili nedovoljni. Umjesto toga, Sud je predložio tri nova kriterijuma: (i) vremenski period tokom koga je članak bio lako dostupan; (ii) osjetljivost same informacije; i (iii) težinu sankcije koja je izrečena podnosiocu predstavke. Sud je dalje konstatovao da, uprkos zvaničnom obavještenju, članak nije bio ni ažuriran ni uklonjen dok je krivični postupak vezan za tuču još uvijek bio u toku. Sud je, potom, naglasio da je vrijednost članka vremenom opala, dok su se interesi koji su se ticali ugleda podnosioca predstavke povećali. Sud je, takođe, naglasio da treba uzeti u obzir osjetljivu prirodu podataka, odnosno krivični postupak. S obzirom na to da iznos dosuđene odštete nije mogao da se smatra pretjeranim, utvrđeno je da nije došlo do povrede prava podnosioca predstavke na slobodu izražavanja.

I.V.Ț. protiv Rumunije^(link)

Predstavka br. 35582/15, 1. mart 2022. godine

Obavljanjem razgovora novinara s maloljetnom djevojčicom, bez pristanka roditelja, o fatalnoj nesreći u kojoj joj je poginuo drug iz razreda, povrijeđeno je njeno pravo na poštovanje privatnog života.

Ključno pitanje: Televizijski intervju sa maloljetnikom

Godine 2012, školski drug podnositeljke predstavke ispao je iz voza i izgubio život. Podnositeljku predstavke, koja je tada imala 11 godina, intervjuisali su TV reporteri. Nije bilo prisutnih nastavnika, a od roditelja nije tražena saglasnost. Podnositeljka predstavke je tokom intervjua rekla da je čula da nijedan nastavnik nije bio na licu mjesta kada je dijete ispalo iz voza, i da je o učenicima trebalo bolje brinuti. Intervju je potom emitovan, a objavljen je i transkript. Nakon intervjua,

podnositeljka predstavke bila je izložena negativnom odnosu ostalih učenika, ali i školskog osoblja i školskih vlasti, zbog čega je 2013. godine tužila TV kanal i zatražila odštetu. Okružni sud je presudio u njenu korist, posebno zbog toga što za intervjuisanje nije zatražena saglasnost roditelja. U žalbenom postupku ta odluka je ukinuta. Podnositeljka predstavke se nakon toga požalila Evropskom sudu za ljudska prava.

Evropski sud je smatrao da su države u obavezi da obezbijede pravo na poštovanje privatnog života čak i u predmetima koji su se ticali odraslih pojedinaca, a da je ta obaveza posebno postojala kada se radilo o maloljetnicima. Iako se sam intervju nesumnjivo ticao pitanja koje je bilo od javnog interesa, činjenica da je podnositeljka predstavke bila maloljetna, i da za intervjuisanje nije zatražen pristanak roditelja, trebalo je odmjeriti u odnosu na gorepomenuto. Sud je konstatovao da se u propisima Nacionalnog audio-vizuelnog savjeta Rumunije jasno navodi da „pravo maloljetnika na njegov ili njen privatni život i privatni imidž prevladava nad potrebom za informacijama”. Štaviše, Sud je utvrdio da je podnositeljka predstavke nakon emitovanja intervjuja doživjela veliki stres i muku. U tom kontekstu, Sud je smatrao da je otkrivanje privatnih informacija – kao što je npr. identitet maloljetnika koji je bio svjedok dramatičnog događaja – trebalo da bude svedeno na minimum čak i kada novinski izvještaj zaista doprinosi javnoj debati. Uzimajući u obzir činjenicu da podnositeljka predstavke zapravo i nije prisustvovala događaju, Sud je izrazio sumnju u to da je emitovanje intervjuja bilo opravdano. Utvrdio je da domaći sudovi nijesu napravili ispravan balans između prava podnositeljke predstavke na poštovanje njenog privatnog života, i prava televizijske stanice na slobodu izražavanja.

OOO Memo protiv Rusije^(link)

Predstavka br. 2840/10, 15. mart 2022. godine

Postupak za klevetu, koji je pokrenuo izvršni državni organ, nije imao legitiman cilj i njime je povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

Ključno pitanje: klevetanje državnog organa

Podnosilac predstavke bio je izdavač internet medija *Kavkazskiy Uzel* (Kavkaski čvor). Na tom mediju je 2008. godine objavljeno da je gradu Volgogradu obustavljena isplata subvencija iz regiona Volgograd, pri čemu je citiran stručnjak koji je rekao da je do toga došlo zato što je grad dodijelio tender za nove autobuse preduzeću koje nije bilo favorit regionalnih organa uprave. Citiran je lokalni zvaničnik koji je rekao sljedeće: „Čini mi se da je odbijanje Kancelarije gradonačelnika da posluje sa fabrikom *Volzhanin* bilo jedan od glavnih razloga za gnjev regionalnih zvaničnika... Obustava dodjele subvencija gradu Volgogradu iz regionalnog budžeta bila je čin osvete”. Regionalna uprava je potom pokrenula građanski postupak za klevetu i dobila spor, jer je Okružni sud smatrao da je taj navod naštetio poslovnom ugledu Uprave. Žalbe podnosioca predstavke su odbijene.

Evropski sud za ljudska prava je usmjerio svoju analizu na to da li je osuda za klevetu imala „legitiman cilj” (što je bio jedan od tri dijela „testa” koji je, po članu 10, bilo neophodno sprovesti kako bi se utvrdilo da li je uplitanje bilo opravdano). Konstatovano je da je tužilac u postupku za klevetu bio organ javne vlasti, koji je tvrdio da je osuda za klevetu neophodna radi zaštite „ugleda i prava drugih”. Sud je konstatovao da subjekti kao što su kompanije imaju legitiman interes da zaštite svoj komercijalni uspjeh i održivost radi dobrobiti dioničara i zaposlenih, ali i radi šire ekonomske dobrobiti. Međutim, Sud je naglasio da se to ne odnosi na izvršne organe vlasti koji se ne bave nikakvom direktnom privrednom djelatnošću. Štaviše, Sud je smatrao da je, za potrebe sprečavanja zloupotrebe vlasti, važno da izvršni organi budu otvoreni za kritike na račun svog rada, i da ne mogu da se koriste prijetnjom pokretanja postupka za klevetu. Sud je smatrao da je „teško zamisliti” regionalni organ vlasti koji ima interes da zaštiti svoj komercijalni uspjeh i održivost, te je stoga zaključio da postupak nije težio nijednom od legitimnih ciljeva koje član 10(2) Konvencije dozvoljava kada je riječ o ograničenju slobode izražavanja, i da je, samim tim, povrijeđeno pravo podnosioca predstavke na slobodu izražavanja.

Mesić protiv Hrvatske^(link)

Predstavka br. 19362/18, presuda od 5. maja 2022. godine

Obavezivanje istaknutog političara da isplati odštetu advokatu zbog povrede njegovog ugleda, nije povrijedilo njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Ključno pitanje: *kleveta od strane istaknutog političara*

Podnosiocu predstavke, istaknutom političaru koji je ranije bio predsjednik Hrvatske, naloženo je da advokatu plati 6.600 eura odštete u parničnom postupku zbog povrede ugleda. Advokat je francuskim sudovima podnio krivičnu prijavu protiv 11 hrvatskih državljana, uključujući i podnosioca predstavke, za dva pokušaja ubistva i jedan pokušaj iznude. Hrvatski mediji su izvještavali o tužbi, opisujući podnosioca predstavke kao „političkog pokrovitelja lica koje je naručilo ubistvo“. Mediji su stupili u kontakt sa advokatom, ali je on izjavio da, prema francuskom zakonu, ne smije da ulazi u detalje tužbe. Predsjednik je na konferenciji za štampu negirao svoju umiješanost i naveo da bi advokat trebalo da posjeti psihijatrijsku kliniku. Ova izjava je objavljena na predsjednikovom sajtu, kao i u medijima. Advokat ga je tužio za klevetu i dobio spor. Nakon više neuspješnih žalbi, podnosilac predstavke je uložio žalbu Evropskom sudu za ljudska prava.

Sud je konstatovao da je podnosilac predstavke zapravo želio da negira ozbiljne optužbe koje su iznijete protiv njega. A i nesumnjivo se radilo o pitanju od javnog interesa. Istovremeno, izjava koju je podnosilac predstavke dao u vezi sa advokatom bila je ozbiljna, i dovela je do predrasuda prema advokatu u njegovom profesionalnom i društvenom okruženju. Sud je smatrao da su status podnosioca predstavke – najvišeg državnog zvaničnika, kao i status advokata kao advokata, takođe bili značajni. Sud je dalje uzeo u obzir činjenicu da advokat nije bio javna ličnost, da nije dao nijednu javnu izjavu u vezi sa podnosiocem predstavke, i da nije s namjerom ušao u javnu sferu. Stoga od njega nije moglo da se očekuje da toleriše veći stepen kritike od onog na koji bi pristao običan pojedinac. Istovremeno, iako je podnosilac predstavke imao pravo da se brani od optužbi, on je otišao dalje od toga, lično vrijeđajući advokata. Time su prevaziđene prihvatljive granice kritike, a da se ni na koji način nije doprinijelo raspravi o pitanju od javnog interesa. Sud je dalje uzeo u obzir pojavu uznemiravanja, prijetnji i napada na advokate u mnogim državama, smatrajući da izjave poput onih koje je dao podnosilac predstavke često

mogu da budu efikasna prijetnja kada je riječ o sprečavanju advokata da obavljaju svoja profesionalna zaduženja. Konačno, Sud je uzeo u obzir i to da advokat nije mogao da odgovori na navode podnosioca predstavke, jer ga je u tome spriječavala zabrana odavanja sudskih tajni. Iz svih ovih razloga, Sud je smatrao da pravo podnosioca predstavke na slobodu izražavanja nije bilo povrijeđeno predmetnom osudom.

Oganezova protiv Jermenije^(link)

Predstavka br. 71367/12, 72961/12, presuda od 17. maja 2022. godine

Propuštanjem da se osoba zaštiti od kampanje homofobičnog govora mržnje povrijeđeno je njeno pravo na slobodu od nečovječnog i ponižavajućeg postupanja.

Ključno pitanje: homofobični govor mržnje

Podnositeljka predstavke je poznata LGBT aktivistkinja koja je bila suvlasnica jednog bara, kojim je i upravljala. Nakon emitovanja intervjua u kome je govorila o svom učešću u paradi ponosa, postala je predmet onlajn kampanje mržnje, zastrašivanja i prijetnji. Došlo je do incidenata tokom kojih su krajnji desničari maltretirali ljude u baru i ispred njega, u baru je podmetnut požar i po njemu su ispisivani homofobični grafiti, dok je unutrašnjost vandalizovana desničarskim simbolima. Fotografije podnositeljke predstavke i drugih aktivista podijeljene su na Fejsbuk grupi pod nazivom „Recimo ne homoseksualizmu“, ispod kojih su posjetioči ostavljali komentare u kojima se navodilo da podnositeljka predstavke „treba da umre“, „treba da bude spaljena“ i da je treba „staviti na električnu stolicu“. Snimak podmetnutog požara na Jutjubu takođe je izazvao homofobične komentare i prijetnje smrću. Policijska istraga okončana je uslovnom osudom dva lica koja su kasnije pomilovana. Parlamentarci i političari visokog ranga podržali su napade. Podnositeljka predstavke je nakon toga napustila zemlju i dobila azil u Švedskoj, nakon čega se požalila Evropskom sudu za ljudska prava tvrdeći da je došlo do kršenja članova 3, 8 i 14 Konvencije u vezi sa pravom na slobodu od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, pravom na poštovanje privatnog života, i pravom na uživanje ljudskih prava bez diskriminacije.

Ovaj kratak pregled se bavi aspektima govora mržnje koji su bili prisutni u ovom predmetu. Sud je smatrao da su govor mržnje i uznemiravanje kojima je podnositeljka predstavke bila podvrgnuta bili toliko ozbiljni da su dosegli prag iz člana 3, kojim se predviđa zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja. Neprekidna i agresivna homofobična kampanja protiv podnositeljke predstavke ponizila ju je, pokazala je nedostatak poštovanja prema njenom ljudskom dostojanstvu i kod nje izazvala osjećaj straha, tjeskobe i inferiornosti, koji je imao potencijal da je moralno i fizički slomi. Sud je uzeo u obzir i sveukupan negativni sentiment koji se u državi ispoljavao prema LGBT zajednici. Posebno kritičan bio je prema izostanku odgovora na kampanju homofobičnog govora mržnje i zastrašivanja koje je podnositeljka predstavke pretrpjela nakon podmetnutog požara. Sud je naveo da, iako ne mora baš svako izgovaranje riječi mržnje da dovede do krivičnog gonjenja i krivičnih sankcija, država ipak ima pozitivnu obavezu da u takvim slučajevima preduzme određene pozitivne mjere. Komentari mržnje u ovom predmetu sadržali su ne-skrivene pozive na nasilje nad podnositeljkom predstavke, što je prema krivičnom zakonu zahtijevalo zaštitu i što su vlasti to trebalo da shvate ozbiljno. Umjesto toga, čak su i sami parlamentarci i političari visokog ranga davali netolerantne izjave, javno podržavajući podmetnuti požar. Tokom svega ovoga, vlasti nijesu adekvatno odgovorile na homofobičan govor mržnje protiv podnositeljke predstavke, što je rezultiralo kršenjem člana 3, u vezi sa članom 14.

Simić protiv Bosne i Hercegovine [\(link\)](#)

Predstavka br. 39764/20, presuda od 17. maja 2022. godine

Kažnjavanjem advokata za nepoštovanje suda zbog sarkastičnog komentara, povrijeđeno je njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Ključno pitanje: uvreda suda

Podnosilac predstavke je bio advokat. Tokom parničnog postupka u kojem je branio klijenta, sud je od njega zatražio da na posebno strog način primjenjuje pravila o izvođenju dokaza. U žalbi na presudu dao je sarkastičan komentar, upoređujući stav nižeg suda sa stavom profesora koji je očekivao da mu studenti saopšte ne samo broj žrtava bombardovanja Hirošime, već i njihova imena. Apelacioni sud je tu primjedbu smatrao uvredljivom, pa je advokata kaznio sa 1.000 konvertibilnih maraka (približno 510 eura) za nepoštovanje suda. Novčanu kaznu su potvrdili i viši sudovi, nakon čega je advokat podnio predstavku Evropskom sudu za ljudska prava.

Sud je konstatovao da je podnosilac predstavke zaista iznio spornu primjedbu tokom sudskog postupka u kojem je branio prava svog klijenta. Dao ju je u sudskom postupku, a ne u medijima, i ona nikad nije objavljena u javnosti. Sud je utvrdio da predmetna primjedba, iako zajedljiva, pa čak i sarkastična, ne predstavlja neopravdani lični napad, čija je isključiva namjera bila vrjeđanje. Umjesto toga, primjedba se odnosila na način na koji je advokat smatrao da je sud prema njemu postupio, što je bilo u granicama prava advokata na slobodu izražavanja. Iako jeste važno da se advokati ponašaju diskretno, pošteno i dostojanstveno kako bi se obezbijedilo povjerenje javnosti u sprovođenje pravde, oni moraju da imaju i mogućnost da na efikasan način zastupaju svoje klijente. Sud je stoga smatrao da domaći sudovi nijesu uzeli u obzir kontekst u kome su primjedbe date, i utvrdio da je pravo podnosioca predstavke na slobodu izražavanja povrijeđeno.

Ostale odluke i presude

L. B. protiv Mađarske*

Predstavka br. 36345/16, presuda od 12. januara 2021. godine

Ključno pitanje: objavljivanje kućne adrese na internetu

Objavljivanjem kućne adrese podnosioca predstavke i drugih identifikacionih podataka na internet stranici poreske uprave zbog neispunjavanja poreskih obaveza, nije povrijeđeno pravo na poštovanje privatnog života.

Société Éditrice de Mediapart i drugi protiv Francuske

Predstavka br. 281/15, 34445/15, presuda od 14. januara 2021. godine

Ključno pitanje: objavljivanje (na internetu) privatnih razgovora

Internet stranici može da se naloži da ukloni nezakonito snimljene izvode iz privatnih razgovora jedne ranjive javne ličnosti, iako su ih već objavili drugi mediji.

Dickinson protiv Turske

Predstavka br. 25200/11, 2. februar 2021. godine

Ključno pitanje: uvreda premijera

Osudjujućom presudom za uvredu premijera satiričnom karikaturom (njegov lik je postavljen na tijelo psa), povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

Bon protiv Hrvatske

Predstavka br. 26933/15, 18. mart 2021. godine

Ključno pitanje: kleveta lokalnog funkcionera

Krivičnom osudom za oštro sročenu kritiku načelnika lokalne opštine („prava bubašvaba“) povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

* Plavi naslovi su linkovi

Matalas protiv Grčke

Predstavka br. 1864/18, 25. mart 2021. godine

Ključno pitanje: *kleveta u privatnoj prepisci*

Osudom za klevetu zbog kritike advokata u privatnoj prepisci povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

Sedletska protiv Ukrajine

Predstavka br. 42634/18, 1. april 2021. godine

Ključno pitanje: *tajni nadzor*

Tajnim nadzorom mobilnog telefona novinara narušena je zaštita novinarskih izvora i pravo na slobodu izražavanja.

Akdeniz i drugi protiv Turske

Predstavka br. 41139/15, 41146/15, 4. maj 2021. godine

Ključno pitanje: *objava informacija u vezi sa parlamentarnom istragom*

Zabranom objavljivanja informacija u vezi sa parlamentarnom istragom povrijeđena je sloboda izražavanja novinara, podnosilaca predstavke. Akademici koji koriste društvene mreže, a koji su takođe podnijeli predstavku, nijesu smatrani „žrtvama“ zabrane.

Milosavljević protiv Srbije

Predstavka br. 57574/14, 25. maj 2021. godine

Ključno pitanje: *novinarska etika*

Presudom kojom je novinar obavezan na naknadu štete zbog povrede ugleda državnog službenika tekstom o navodnom seksualnom zlostavljanju maloljetne djevojčice, pri čemu je novinar prekršio novinarsku etiku, nije narušeno pravo na slobodu izražavanja.

Udruženje ACCEPT i drugi protiv Rumunije

Predstavka br. 19237/16, 1. jun 2021. godine

Ključno pitanje: *homofobičan govor mržnje*

Propuštanjem da se organizatori LGBT događaja zaštite od homofobičnog govora mržnje povrijeđeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Hájovský protiv Slovačke

Predstavka br. 7796/16, 1. jul 2021. godine

Ključno pitanje: *objavljivanje neovlašćeno snimljenih fotografija*

Objavljivanjem u novinama zamućenih fotografija snimljenih krišom i pod lažnim izgovorom, prekršeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Sociedade Independente de Comunicação protiv Portugalije

Predstavka br. 29856/13, 27. jul 2021. godine

Ključno pitanje: *visina odštete za klevetu*

Visokom odštetom (od 145.988,28 eura) u građanskoj parnici za klevetu zbog televizijskih priloga u kojima je netačno sugerisana umiješanost poznatog političara u seksualno zlostavljanje djece, prekršeno je pravo na slobodu izražavanja.

Volodina protiv Rusije (br. 2)

Predstavka br. 40419/19, 14. septembar 2021. godine

Ključno pitanje: *zaštita od uznemiravanja na internetu*

Propuštanjem da se pruži zaštita od osvetničke pornografije, kao i od uznemiravanja i uhođenja na internetu, povrijeđeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Milosavljević protiv Srbije (br. 2)

Predstavka br. 47274/19, 21. septembar 2021. godine

Ključno pitanje: *novinarska etika*

Presudom kojom je novinar obavezan na naknadu štete zbog povrede ugleda direktora državnog javnog komunalnog preduzeća, pri čemu se novinar nije držao načela novinarske etike, nije prekršeno pravo na slobodu izražavanja.

Udruženje novinara–istraživača za bezbjednost u uređivanju novina i Sanduța protiv Republike Moldavije

Predstavka br. 4358/19, presuda od 12. oktobra 2021. godine

Ključno pitanje: *kleveta političke stranke*

Presudom da su novinari odgovorni za povredu ugleda političke stranke, bez obaveze na nadoknadu štete, a zbog izvještaja u kome su pomenuli navodno finansiranje te stranke od strane ofšor kompanije povezane sa Rusijom, prekršeno je pravo na slobodu izražavanja.

M. L. protiv Slovačke

Predstavka br. 34159/17, presuda od 14. oktobra 2021. godine

Ključno pitanje: *kleveta pokojnika*

Odbacivanjem tužbe od strane lokalnih sudova, protiv novina koje su – više godina nakon smrti sveštenika osuđenog za seksualne prestupe – objavile neprovjerenе izjave i slike, povrijeđeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Staniszewski protiv Poljske

Predstavka br. 20422/15, presuda od 14. oktobra 2021. godine

Ključno pitanje: *kleveta tokom izbora*

Kažnjavanjem novinara zbog objavljivanja neistinitih izjava o kandidatu na izborima za lokalnu samoupravu nije narušeno pravo na slobodu izražavanja.

Vedat Şorli protiv Turske

Predstavka br. 42048/19, presuda od 19. oktobra 2021. godine

Ključno pitanje: *uvreda predsjednika države*

Krivičnom osudom za uvredu zbog vrijeđanja predsjednika države objavama na Fejsbuku povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

Țiriac protiv Rumunije

Predstavka br. 51107/16, presuda od 30. novembra 2021. godine

Ključno pitanje: *izvještavanje o izbjegavanju plaćanja poreza*

Novinskim člankom o načinu poslovanja i navodnom izbjegavanju poreza istaknutog domaćeg biznismena i bivšeg profesionalnog tenisera nije prekršeno pravo na poštovanje privatnog života.

Samoylova protiv Rusije

Predstavka br. 49108/11, presuda od 14. decembra 2021. godine

Ključno pitanje: *objavljivanje privatnih podataka i fotografija*

Objavljivanjem podataka u medijima o prihodima nije narušeno pravo na poštovanje privatnog života, ali objavljivanjem adrese, PIB-a i fotografija unutrašnjosti kuće na televiziji – jeste.

Freitas Rangel protiv Portugaliје

Predstavka br. 78873/13, presuda od 11. januara 2022. godine

Ključno pitanje: oštro kritikovanje strukovnog udruženja

Krivičnom osudom novinara zbog vrijeđanja udruženja sudija i tužilaca na javnoj raspravi Parlamentarne komisije povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

Ghimpu i drugi protiv Republike Moldavije

Predstavka br. 24791/14, presuda od 1. februara 2022. godine

Ključno pitanje: kleveta političara

Izveštavanjem o navodnoj umiješanosti političara u kriminalne aktivnosti prekršeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Regional Air Services S.R.L. i Ivascu protiv Rumunije

Predstavka br. 76549/17 76756/17, presuda od 22. februara 2022. godine

Ključno pitanje: kleveta velike kompanije

Izveštajima koji su se kritički odnosili prema upravljanju aerodromom, održavanju aviona koji su učestvovali u nesrećama, kao i o vezi jednog od deoničara aerodroma sa nekadašnjom tajnom policijom, nije prekršeno pravo na poštovanje privatnog života.

Straistă protiv Moldavije

Predstavka br. 14191/14, presuda od 15. marta 2022. godine

Ključno pitanje: uznemiravanje na internetu

Propustom države da zaštiti lice od kreiranja lažnog Fejsbuk profila putem korišćenja stvarnih fotografija, i od sugerisanja da se radi o pružanju seksualnih usluga, povrijeđeno je pravo na poštovanje privatnog života.

Śliwczyński i Szternel protiv Poljske

Predstavka br. 2244/14, odluka od 29. marta 2022. godine

Ključno pitanje: izvještavanje o krivičnom postupku

Krivičnom osudom i izricanjem niske novčane kazne (125 eura) podnosiocima predstavke zbog objavljivanja informacija iz krivičnog postupka za seksualno zlostavljanje, nije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

Kostova i Apostolov protiv Sjeverne Makedonije

Predstavka br. 38549/16, 5. april 2022. godine

Ključno pitanje: kleveta političara

Presuda kojom su novinar i glavni urednik obavezani na naknadu štete zbog izvještaja o navodnoj zloupotrebi položaja političara visokog ranga i šefa Bezbjednosno-kontraobavještajne agencije, prekršila je pravo na slobodu izražavanja.

Mediengruppe Österreich GmbH protiv Austrije

Predstavka br. 37713/18, presuda od 26. aprila 2022. godine

Ključno pitanje: krivične osude i privatnost

Zabrana objavljivanja fotografije lica sa natpisom „osuđeni neonacista“ – ako osuda datira od prije 20 godina i lice je rehabilitovano – nije prekršila pravo na slobodu izražavanja.

Krysztofiak protiv Poljske

Predstavka br. 15355/14, odluka od 26. aprila 2022. godine

Ključno pitanje: kleveta škole

Zabrana podnosiocu predstavke da godinu dana objavljuje bilo kakav sadržaj koji bi mogao da naštetiti ugledu škole nije narušila pravo na slobodu izražavanja.

Pretorian protiv Rumunije

Predstavka br. 45014/16, presuda od 24. maja 2022. godine

Ključno pitanje: *kleveta političara*

Presudom kojom je glavni urednik medija obavezan da naknadi štetu političaru zbog povrede ugleda u dva članka, u kojima je koristio vulgaran jezik i neosnovane optužbe, nije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

ZAO Informatsionnoye Agentstvo Rosbalt protiv Rusije

Predstavka br. 16503/14, presuda od 24. maja 2022. godine

Ključno pitanje: *kleveta političara*

Presuda kojom su novinar i medij obavezani da nadoknade štetu zbog povrede ugleda novinskim tekstom u kojem se dovodilo u pitanje kako je istaknuti političar stekao diplomu doktora nauka povrijeđeno je pravo na slobodu izražavanja.

Patrício Monteiro Telo de Abreu protiv Portugalije

Predstavka br. 42713/15, presuda od 7. juna 2022. godine

Ključno pitanje: *kleveta političara*

Izrečenom kaznom za klevetu, zbog političkih karikatura kojima je političar kritikovao članove mjesnog savjeta, prekršeno je njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Ponta protiv Rumunije

Predstavka br. 44652/18, presuda od 14. juna 2022. godine

Ključno pitanje: *kleveta političara*

Presudom kojom je jedan političar obavezan da naknadi štetu drugom zbog povrede ugleda tvrdnjom da je korumpiran, prekršeno je pravo na slobodu izražavanja.

Azadliq i Zayidov protiv Azerbejdžana

Predstavka br. 20755/08, presuda od 30. juna 2022. godine

Ključno pitanje: *visina naknade štete za klevetu*

Nesrazmjerno visokom odštetom (36.000 eura kada je riječ o novinama i 25.000 eura kada je riječ o uredniku) u građanskom postupku za klevetu, prekršeno je pravo na slobodu izražavanja.

Drousiotis protiv Kipra

Predstavka br. 42315/15, presuda od 5. jula 2022. godine

Ključno pitanje: *kleveta funkcionera*

Parničnom presudom kojom je novinar obavezan da nadoknadi štetu za povredu ugleda, i to nesrazmjernom odštetom (25.000 eura) za novinsku kolumnu u kojoj je kritikovan istaknuti funkcioner, prekršeno je pravo na slobodu izražavanja.